

ISSN
2547-989X

Sinop Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi

Araştırma Makalesi

Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (1), 706-725

Geliş Tarihi:23.01.2025 Kabul Tarihi:29.05.2025

Yayın: 2025 Yayın Tarihi:31.05.2025

<https://doi.org/10.30561/sinopUSD.1625691>

<https://dergipark.org.tr/sinopUSD>

MAĞDURLARA YÖNELİK ÖNYARGILARIN BELİRLEYİCİLERİ OLARAK EMPATİ VE ADİL DÜNYA İNANCI: SOSYAL HİZMET KURULUŞLARI ÖRNEĞİ¹

Meral ÖZTÜRK*

Burak GÖNÜLTAŞ*

Nermin KURUÇAY*

Ahmet TÜRK*

Öz

Bu çalışma sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının empati, adil dünya inancı ve mağdurlara yönelik ön yargıları arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada sosyo-demografik bilgi formu, Mağdurlara Yönelik Algılar Ölçeği, Toronto Empati Ölçeği ile Adil Dünya İnancı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya kolayda ve kartopu örnekleme tekniğiyle ulaşılabilen 408 kişi katılmıştır. Verilerin analizinde çoklu doğrusal regresyon analizinden faydalanılmıştır. Bulgular meslek elemanlarının mağdurlara yönelik ön yargılarının düşük, empati düzeylerinin yüksek, adil dünya inançlarının orta ve adil olmayan dünya inançlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Empati ve adil dünya inancının mağdurlara yönelik önyargılarla ilişkisi varken, adil olmayan dünya inancı alt boyutunun mağdurlara ilgili önyargılarla ilişkisi saptanmamıştır. Empati ve adil dünya inancı mağdurlara yönelik ön yargının %36'sını açıklamaktadır. Empati mağdurlara yönelik ön yargıyı negatif, adil dünya inancının ise pozitif yönlü etkilemektedir. Bulgulardan hareketle sosyal hizmet kuruluşlarında çalışma potansiyeli bulunan meslek

¹ Bu çalışma üçüncü yazarın Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı bünyesinde yürütmüş olduğu “Sosyal hizmet kuruluşlarında çalışanların empati ve adil dünya inançlarının mağdurlara yönelik ön yargı ile ilişkisi” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

* Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, mrozturk@cumhuriyet.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-7570-5361>

* Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, mbgonultas@cumhuriyet.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4182-6098>

* Y. Lisans Mezunu, Sivas Su Şehri Devlet Hastanesi, Tıbbi Sosyal Hizmet Birimi, kurucay.nrmn@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6185-3769>

* Öğr. Görevlisi, Sinop Üniversitesi, Türkeli Meslek Yüksekokulu, aturk@sinop.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-5782-3794>

This work is licensed under CC BY-NC-ND 4.0

gruplarının mağdurlarda ikincil mağduriyet oluşturmamaları için hem lisans sürecinde hem de mesleğe başladıklarında empati düzeylerini yükseltmek ve adil dünya inançlarını düşürmek amacıyla eğitimler vermenin önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mağdur, Empati, Adil dünya inancı, Önyargı, Sosyal hizmet.

Empathy and Belief in A Just World as Predictors of Prejudice Towards Crime Victims: Example of Social Work Organizations

Abstract

This study aims to investigate the relationship between empathy, just world beliefs and the prejudices of social work professionals towards crime victims. In the study employing the relational survey model, the socio-demographic information form, the Victim Perceptions Scale, the Toronto Empathy Scale and the Just World Belief Scale were utilized. A total of 408 individuals were included in the study, selected through the convenience and snowball sampling techniques. The data were analyzed using multiple linear regression. The findings indicate a relatively low level of prejudice towards crime victims among professionals, with a moderate levels of unjust world beliefs, high levels of empathy and unjust world beliefs. Although empathy and just world beliefs are associated with perceptions of crime victims, the belief in an unjust world is not related to the dependent variable. Empathy and just world beliefs explain 36% of the observed prejudice towards victims. Empathy has a negative effect on prejudice towards victims, while just world belief has a positive effect. The findings highlight the importance of training to increase empathy and reduce the influence of unjust world beliefs, both during undergraduate and postgraduate training, in order to reduce prejudice among professionals who may work with crime victims.

Keywords: Victim, Empathy, Just world belief, Prejudice, Social work.

Giriş

Mağdur; istismar, ihmal ve şiddet gibi olumsuz eylemlere doğrudan veya dolaylı olarak maruz kalan, haksızlığa ve zarara uğrayan kişiyi ifade etmek için kullanılan bir kavramdır (Katoğlu, 2012). Mağdurlar fiziksel yaralanma, duygusal travma ve maddi kayıplar yanında (Walklate, 2007) damgalanma ve değersizleştirilme gibi sorunlarla da karşılaşabilmektedir. Brownell ve Roberts (2002) mağdurların geçtiğimiz yüzyılın en fazla değersizleştirilen gruplarından birisi olduğunu öne sürmektedir. Toplumlardaki bu değersizleştirmelerde, onlara yönelik önyargıların önemli bir payı vardır. Mağdurlara yönelik ön yargılar genel olarak şu noktalarda yoğunlaşabilir (Boyer vd., 2024; Bradshaw ve Roseborough, 2005;

Gönültaş, 2021; Gönültaş, 2016): Mağdurların yaşadıkları mağduriyeti hak ettikleri, zayıflıkları nedeniyle kendilerini koruyamadıkları, aslında kendilerini acındırmak için mağdurmuş gibi davrandıkları, failleri tahrik ettikleri için mağdur oldukları, toplumdaki çoğu insandan farklı tarzları, giyimleri, görünüşleri olduğu için mağdur oldukları, yaşadığı mağduriyeti bildirmiyorsa mağdur olarak kabul edilmeyeceği gibi hususlardır. Bu tür önyargılar mağdurlara yönelik yaklaşımları olumsuz etkileyebilir ve böylece haklarının ihlal edilmesine neden olabilir (Daly ve Bouhours, 2010). Bu durum özellikle mağdurlarla çalışan meslek elemanları açısından daha çok öne çıkmaktadır.

Mağdurlar, sosyal hizmet mesleğinin en önemli çalışma alanlarından birisidir. Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanları başta hastane ve acil servisler olmak üzere Sosyal Hizmet Merkezleri, ŞÖNİM (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi), Kadın Sığınma Evleri, Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM), Adliyeler ve Emniyet Müdürlükleri, Rehabilitasyon ve Psikososyal Destek Merkezleri ve Ceza İnfaz Kurumlarında bir suçun mağduru olmuş bireylerle oldukça yoğun bir şekilde karşılaşmaktadır (Ervüz, 2021, Elmalı ve Ervüz, 2021). Bu birimlerde çalışan meslek elemanları mağdurlara yönelik müdahalelerde (adli görüşme, psikososyal müdahaleler geliştirme gibi) aktif rol almaktadırlar. Mağdurlara yaklaşımda iki nokta öne çıkmaktadır. Birincisi, mağdurlardan sağlıklı bilgi alınması diğeri ise mağdurların tekrar travmatize edilmemesine dikkat edilmesidir (Akduman, 2018). Yani mağdura yaklaşımın uygunluğu, hem mağdurun yaşadığı travmadan kaynaklı travma sonrası problemlerin azaltılması açısından hem de adli sistemin sağlıklı bir şekilde işletilebilmesi açısından önemli olacaktır. Bu nedenle bu meslek elemanlarının mümkün olduğu kadarıyla bu gruba yönelik önyargılarının düşük olması gereklidir. Ancak mağdurlara yönelik hizmetleri yerine getiren meslek elemanları toplumun içerisinde gelen fertler olarak mağdurlara yönelik önyargılardan etkilenebilir ve onlara olan yaklaşımları olumsuz etkileyebilir (Gönültaş, 2021). Bu durumda mağdur, hem yaşadığı vakadan meydana gelen travmayı hem de sosyal hizmet uzmanının tutumundan kaynaklanan olumsuz etkileri

birlikte deneyimleyebilir. Bu da mağdurun yaşadığı travmaya ek olarak ikincil travmalar oluşturabilir. İkincil mağduriyet olarak tanımlanan bu durum, birincil mağduriyetin sonucunda ortaya çıkan olumsuz sosyal veya toplumsal tepki olup mağdur tarafından meşru hakların veya yetkilerin daha fazla ihlali olarak deneyimlenmektedir (Montada, 1994). Ön yargılı meslek elemanları empatiden yoksun soğuk bir tavır sergileyerek, mağduru suçlayıcı sorular sorarak, mağdurun mağduriyetine inanmayarak, yaşadıkları mağduriyeti ciddiye almayarak ve profesyonel destekten mahrum bırakarak onları yeniden travmatize edebilmektedir (Altıparmak, 2019; Kumcağız vd., 2018; Lorena vd., 2024). Bu bağlamda bu meslek elemanlarından empati düzeylerinin ve adil dünya inançlarının söz konusu önyargılı tutum ve davranışlarının şekillenmesinde etkili olabileceği söylenebilir.

Empati, başkalarının ne düşündüğünü ve nasıl hissettiğini anlamak, duyguları paylaşmak ve bunu karşı tarafa hissettirme eylemidir (Rogers, 1970 akt. Dökmen 2012). Literatürde mağdurlara yönelik empatik eğilimin, mağdurları adli sürece aktif bir şekilde katılmaya yönelttiği ve adalet sistemine güveni sağladığı ifade edilmektedir (Hoyle vd., 2011). Ayrıca empatinin, mağdurların yaşadığı travmatik olayı anlamlandırmada ve hak ihlallerinin önlenmesinde önemli bir işlevi olduğu da ortaya konmuştur (Daly ve Bouhours, 2010; Davis, 2023; Bradshaw ve Roseborough, 2005). Empatik tutum müracaatçı ve meslek elemanı arasındaki memnuniyeti artırmakta, müracaatçının sürece aktif katılımını kolaylaştırmakta, profesyonel hataları en aza indirmek ve profesyonel ilişkinin mekanik hale dönüşmesini engellemektedir. Empatik eğilimi düşük meslek elemanları, müracaatçıların duygu ve düşüncelerini anlama ve bundan faydalanma imkanını kaçırabilmektedir (Platt ve Platt, 1998).

Adil dünya inancı ise kişilerin, bu dünyanın adaletli bir yer olduğuna ve hak ettiklerini yaşadıklarına yönelik kabulleri olarak tanımlanabilir. Buna göre iyi insanlar ödüllendirilirken kötüler cezalandırılır (Kılınç ve Torun, 2011). Bu düşünce biçimi, kişiye bireysel düzeyde güven hissi kazandırarak gelecekle ilgili olumlu plan yapma gibi pozitif psikolojik sonuçlar doğurabilir. Fakat toplumsal düzeyde

diğerlerinin yaşadığı sıkıntıları görmezden gelmeye katı ve yargılayıcı tutumlar geliştirmeye neden olabilir. Örneğin, bir suç veya şiddet mağdurunun yaşadığını kendi hatasına bağlayan meslek elemanı mağduru suçlayarak empatiden uzak bir tavır sergileyebilir. Bu da mağdurların ikincil mağduriyetlerine neden olabilir. Mağdurlar, bir yandan yaşadıkları travmanın sonuçlarıyla baş etmeye çalışırken bir yandan da suçlanma ve hor görülme gibi zorluklarla da karşı karşıya kalabilmektedir. Bunun sonucunda mağdurlarda adalete olan güven duygusu azalabilmektedir (Akgün, 2019).

Empati (Deitz vd., 1984; Lamberth ve Raichle, 2000; Smith ve Frieze 2003) ve adil dünya inancının mağdurlara bakışı etkileme gücüne rağmen konuyla ilgili literatürde oldukça kısıtlı çalışmalar söz konusudur (Kleinke ve Meyer, 1990; Strömwall vd., 2013; Yalçın ve Öztürk, 2018;). Oysa mağdurlara yönelik negatif duygu ve düşüncelerin azaltılabilmesi ve mağdur haklarına yönelik farkındalığın artırılması ve adli mekanizma içerisinde mağdur haklarını gözeten politikaların geliştirilmesi için mağdurlarla çalışabilecek meslek elemanlarının ön yargılarını etkileyen faktörleri ortaya koyacak bilimsel çalışmaların artması gereklidir (Gönültaş, 2021). Bu gereklilikten yola çıkarak bu çalışma sosyal hizmet kuruluşlarında çalışan meslek elemanlarının empati ve adil dünya inancının mağdurlara yönelik ön yargıyı ne düzeyde ve yönde yordadığını nicel bir yaklaşımla ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) bünyesinde farklı unvanlarla (sosyal çalışmacı, rehber öğretmen, psikolog, sosyolog, çocuk gelişim uzmanı, hemşire, yaşlı bakım uzmanı, fizyoterapist, doktor vb.) çalışan kişiler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise söz konusu meslek gruplarında çalışanlar arasında kolayda ve kartopu yöntemiyle ulaşılabilen 408 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların 265'i (%65,0) kadın, 143'ü (%35,0) erkek olup 74'ü (18,1) 25 ve altında, 174'ü (42,6) 26-31 yaş aralığında ve 160'ı (39,2) 32 ve

üzeri yaş grubunda yer almaktadır. 198 kişi (%48,5) sosyal hizmet uzmanı iken 39'u (%9,6) psikolog, 17'si (%4,2) rehber öğretmen, 40'ı (%9,8) sosyolog, 42'si (%10,3) çocuk gelişim uzmanı olduğunu beyan etmiştir. 72 kişi (%17,6) doktor, fizik tedavi uzmanı ve hemşire gibi farklı meslek gruplarında dağılmıştır. Bu grup diğer grubu olarak adlandırılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Mağdurlara Yönelik Algılar Ölçeği (MAFÖ)

Suç mağdurlarına yönelik önyargıyı ölçmek amacıyla Gönültaş (2021) tarafından geliştirilen ölçek 21 madde olup 5'li likert tipi (Hiç Katılmıyorum=1 ve Tamamen Katılıyorum=5) cevaplar içermektedir. Ölçekte "Mağdurlara Yönelik Ön Yargılar", "Mağdurlara Yönelik Kalıp Yargılar" ve "Mağdurlara Yönelik Farkındalık" olmak üzere üç alt boyut bulunmaktadır. Her bir alt boyut ayrı ayrı puanlanabilmektedir. Bu çalışmada ölçeğin yalnızca önyargılar alt boyutu kullanılmıştır. Ölçekten alınan puan arttıkça mağdurlara yönelik ön yargılar da artmaktadır. Mağdurlara yönelik ön yargılar alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.81$ 'dir. Bu çalışmada ise bu değer $\alpha=.79$ olarak hesaplanmıştır.

Toronto Empati Ölçeği (TEÖ)

Spreng ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen ölçeğin adaptasyonu Totan ve arkadaşları (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek 13 maddeden oluşmakta olup cevaplar "Hiç uygun değil=1" ve "Tamamen uygun=5" olarak puanlanmaktadır. Sekiz maddenin ters kodlandığı ölçekten 13 ile 65 arasında puan alınmaktadır. Yüksek puanlar yüksek empati düzeyini göstermektedir. Orijinal ölçeğin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.79$ (Spreng vd., 2009), Türkçe adaptasyonunda $\alpha=.76$ (Totan vd., 2012) olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise bu değer $\alpha=.82$ 'dir.

Adil Dünya İnancı Ölçeği (ADIÖ)

Rubin ve Peplau (1975) tarafından geliştirilen ölçek, toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Bunların 11'i olumlu, 9'u olumsuz ifadelerden oluşmaktadır. Ölçek 6'lı likert tipi (1=Tamamen Katılıyorum...6=Tamamen Katılmıyorum) cevaplar

içermektedir. Ölçekte “adil dünya inancı” ve “adil olmayan dünya inancı” olmak üzere iki boyut bulunmaktadır. Adil dünya inancı (ADİ) alt boyutunda 2, 3, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 18 ve 19. maddeler bulunmaktadır. Adil olmayan dünya inancı (AODİ) alt boyutu ise 1, 4, 5, 8, 10, 13, 16, 17 ve 20. maddeleri içermektedir. Ölçekten yüksek puan almak adil dünya inancının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.79$ 'dur. Ölçek, Yalçın (2006) tarafından Türkçeye çevrilmiş ve bu çalışmada da ilgili çeviri kullanılmıştır. Çalışma kapsamında açıklayıcı (AFA) ve doğrulayıcı (DFA) faktör analizleri yapılmıştır.

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0.83 ve Barlett küresellik testi değeri $\chi^2=1038,320$ ($p<.01$) veri setinin AFA için uygun olduğunu göstermiştir. VARIMAX tekniği kullanılarak AFA yapılmıştır. Ölçekte 0,40'ın altında faktör yüküne sahip maddeler (1,4,6,7,10 ve 12. maddeler) çıkarılmıştır. Geriye 14 madde kalmış olup bu maddelerin 0.44 ile 0.72 arasında faktör yüküne sahip olduğu belirlenmiştir. Orijinal ölçekteki gibi adil dünya inancı ve adil olmayan dünya inancı olmak üzere iki boyut oluşmuş olup birinci boyut toplam varyansın %21.038'sini ve ikinci boyut %38.584'ünü açıklamaktadır.

DFA sonucunda ölçeğin kısmen yeterli düzeyde uyum göstermesi üzerine AODİ için 5 ile 13 ve 17; ADİ için 2 ile 9 ve 11. maddeler arasında modifikasyon uygulanmış, modelin iyi uyum ($\chi^2 /df=2,257$; $p<.000$, RMSA=.056, GFI= 0.94, AGFI= 0.92, CFI= 0.90, IFI= 0.98, TLI= 0.88) gösterdiği tespit edilmiştir. Bu çalışmada adil dünya inancı boyutunun güvenilirlik katsayısı $\alpha=.74$; adil olmayan dünya inancı boyutunun ise $\alpha=.68$ olduğu görülmüştür.

Verilerin Toplanması

Veri toplama sürecinden önce Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 02.02.2023 Tarihli E-60263016-050.06.04-261394 Sayı numaralı etik kurul izni alınmıştır. Anket formu “Google Form” kullanılarak oluşturulmuş ve mağdurlarla çalışma potansiyeli bulunan meslek elemanlarına sosyal medya araçları yoluyla gönderilmiştir. Ulaşılabilen meslek elemanlarına

tanıdıkları meslektaşlarına anket formunun internet adresini paylaşmaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı araştırmanın verilerinin analizinde SPSS 25 ve AMOS aracılığıyla analiz edilmiştir. Verilerin analizinden önce normallik Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) katsayılarına bakılarak normallik varsayımının karşılanıp karşılanmadığı incelenmiş, katsayıların $\pm 1,5$ arasında bulunduğu ve verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Buradan yola çıkarak parametrik testlerden faydalanılabileceği görülmüştür. Araştırmada frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış, hipotezlerin analizinde çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Çoklu doğrusal regresyon öncesi değişkenler arası oto korelasyon olup olmadığı Durbin-Watson ile incelenmiş, değerin 2,5'in altında olmasıyla değişkenler arası oto korelasyon olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Tolerance ve VIF değeri hesaplanmış, bu değerlerin sırasıyla 0,20'den büyük ve 10'dan küçük olduğu görülmüştür. Değerler çoklu doğrusal bağlantı probleminin bulunmadığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Analizler %95 güven aralığı ve 0,05 anlamlılık düzeyinde gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler ve Değişkenler Arası İlişki

Katılımcıların Adil Dünya İnancı alt boyutundan aldıkları ortalama puan $\bar{x}=3,33\pm 0,74$ olarak bulunmuştur. Bu sonuç, katılımcıların dünyayı genel olarak orta düzeyde adil olarak algıladıklarını göstermektedir. Buna karşılık, Adil Olmayan Dünya İnancı alt boyutuna ilişkin ortalama puanın $\bar{x}=4,03\pm 0,73$ olduğu görülmüştür. Bu durum, bireylerin adaletsizliklerin varlığına dair inançlarının daha güçlü olduğunu ve dünyayı adaletsiz olarak algılama eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Mağdurlara Yönelik Algılar Ölçeği'nin Önyargı alt boyutunda elde edilen ortalama puan $\bar{x}=1,77\pm 0,67$ olup, bu sonuç katılımcıların mağdurlara karşı düşük düzeyde önyargı taşıdıklarını ortaya koymaktadır. Diğer

yandan, Empati Ölçeği'nden alınan ortalama puan $\bar{x}=4,20\pm0,53$ olarak tespit edilmiştir. Bu bulgu, katılımcıların empatik eğilimlerinin yüksek olduğunu ve başkalarının duygularını anlama ve paylaşma kapasitesinin güçlü olduğunu göstermektedir (Tablo 1).

Araştırma kapsamında değişkenler arası ilişkiler incelenmiş olup analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 1'de verilmiştir. Adil olmayan dünya inancının hem mağdurlara yönelik ön yargılarla hem de empati ile ilişkisi olmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle söz konusu değişken analizden çıkarılmış, empati ile önyargılar arasında orta düzeyde ve negatif yönde bir ilişki saptanmıştır ($r=-,575$; $p<0,00$). Adil dünya inancı ile mağdurlara yönelik ön yargılar arasında ise pozitif yönlü yine zayıf düzeyde bir ilişki vardır ($r=0,214$; $p<0,00$).

Tablo 1. Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler	n	Min.	Max.	$\bar{x}$	ss.	1	2	3	4
1. Adil Dünya İnancı	408	1,36	5,64	3,33	0,74	1			
2. Adil Olmayan Dünya İnancı	408	1,29	6,00	4,03	0,73	-.262**	1		
3. Ön Yargılar	408	1,00	5,00	1,77	0,67	.214**	.030	1	
4. Empati	408	1,69	5,00	4,20	0,53	-.172**	.067	-.575**	1

** $p<0,01$

Empati ve Adil Dünya İnancının Mağdurlara Yönelik Önyargılara Etkisi

Mağdurlara önyargıyı yordayan değişkenler olarak empati, adil dünya inancı ve adil olmayan dünya inancı değişkenleri kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisi çoklu doğrusal regresyon analizi ile incelenmiştir. Analizde kurulan modelin mağdurlara yönelik ön yargının %36'sını ($R^2=0,36$) açıkladığı görülmüştür. Modelde bağımsız değişkenlerin her ikisinin de bağımlı değişken üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu saptanmıştır. Empatide bir birimlik artış önyargılarda 0,713 azalışa yol açmaktadır ($\beta=-,713$; $p<0,005$).

Adil dünya inancı ile mağdurlara yönelik önyargı arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Regresyon analizine göre, Adil Dünya İnancı'ndaki her bir birimlik artış, mağdurlara yönelik önyargı düzeyinde yaklaşık 0,163 puanlık

bir artışa neden olmaktadır ($\beta=.163$; $p<0,005$). Bu bulgu, bireylerin dünyayı adil olarak algılama düzeyleri arttıkça, mağdurlara yönelik önyargılarının da artabileceğini göstermektedir.

Tablo 2. *Empati ve Adil Dünya İnancının Mağdurlara Yönelik Ön Yargılara Etkisinin İncelenmesi*

Değişkenler	β	t	p	Tolerans	VIF	Durbin Watson	R ²
Empati	-.713	-14.165	0.00*	0.996	1.004	2.057	0,36
Adil Dünya İnancı	.163	4.481	0.00*	0.997	1.006		

* $p<0,05$

Tartışma

Bu araştırma sosyal hizmet kuruluşlarında görev yapan meslek elemanlarının empati ile adil dünya inancının mağdurlara yönelik ön yargılarını ne düzeyde ve yönde yordadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırmada katılımcıların mağdurlara yönelik ön yargı düzeylerinin düşük, empati düzeylerinin ise yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bulgu literatürü desteklemektedir. Benzer şekilde Gönültaş (2021) sosyal hizmet bölümünde okuyan öğrencilerle gerçekleştirdiği araştırmada katılımcıların mağdurlara yönelik ön yargılı bir tutum sergilemediklerini tespit etmiştir. İsveç'te yapılan bir araştırmada da katılımcıların mağdurları suçlama eğilimlerinin düşük olduğu ortaya konulmuştur (Strömwall vd., 2013). Yine bu araştırmada empati düzeyinin düşük olmasıyla ilgili bulgu literatürde yüz yüze iletişimin yoğun yaşandığı hemşirelik, doktorluk ve sosyal hizmet uzmanlarının daha empatik olduğuna yönelik araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Serpen ve Hasgül, 2014; Ouzouni ve Nakakis, 2012; Stanley vd., 2020). Araştırmaya katılanların ön yargı düzeylerinin düşük ve adil dünya inançlarının yüksek olması katılımcıların kişilik özellikleri ile ilişkili olabilir (Gönültaş, 2021). Nitekim Toper ve Cengiz (2019) eski hükümlülere yönelik önyargıların kişilik özellikleriyle ilişkisini inceledikleri çalışmada beş büyük kişilik özelliklerinden uyumluluk ve dışadönüklük boyutlarının önyargıyı artırdığını tespit etmişlerdir. Benzer şekilde Oyanık (2021) bilişsel empati ile zekâ/hayal gücü

ve uyumlu kişilik özellikleri arasında orta düzeyde bir ilişki bulurken sorumlu kişilik özelliğiyle empati arasında düşük düzeyde pozitif yönde ilişki olduğunu saptamışlardır. Duygusal empati ile duygusal dengelilik ve uyumluluk kişilik özelliği arasında da pozitif yönlü bir ilişki söz bulmuştur. Bu araştırmada elde edilen bulgunun katılımcıların yarısından fazlasının sosyal hizmet, psikoloji ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık gibi bölümlerden mezun olmalarıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu bölümler lisans eğitimleri süresince adli sosyal hizmet, adli psikoloji, adli sosyoloji, aile içi şiddet, klinik psikoloji, klinik sosyal hizmet, psikiyatrik sosyal hizmet gibi dezavantajlı gruplara yönelik müdahaleler ve yaklaşımlar içeren dersleri almakta, dersler dezavantajlı gruplara yönelik müdahaleleri içermekte; zorunlu veya gönüllü staj sürecinde öğrenciler mağdurlarla doğrudan çalışma imkanı elde edebilmektedir. Bu da onların mağdurlara yönelik empati ve ön yargı düzeylerini etkilemiş olabilir.

Araştırmada ayrıca meslek elemanlarının orta düzeyde adil dünya inancına sahipken yüksek düzeyde adil olmayan dünya inancına sahip oldukları saptanmıştır. Bu bulgu, katılımcıların dünyayı genel anlamda adaletsizliklerin var olduğu bir yer olarak algılama eğiliminde olduklarını göstermektedir. Sosyal hizmet alanında çalışan profesyonellerin adil dünya inançlarına ilişkin özgül çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, literatürde cinsiyet değişkeni bağlamında adil dünya inancı düzeylerinin farklılaştığına dair bulgulara rastlanmaktadır. Örneğin Kleinke ve Meyer (1990) tarafından sosyoloji ve psikoloji dersleri alan kişilerle yapılan bir araştırmada videoya alınmış bir tecavüz mağduru katılımcılara izletilmiştir. Yüksek adil dünya inancına sahip erkek katılımcıların diğerlerine kıyasla mağduru daha olumsuz değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Buna karşın adil dünya inancı yüksek olan kadınların düşük inanca sahip kadınlara göre mağduru daha az olumsuz değerlendirdikleri belirlenmiştir. Kaya ve arkadaşlarının (2020) gerçekleştirdiği bir başka çalışmada da sosyal hizmet alanında çalışan erkek katılımcıların adil dünya inancı düzeylerinin kadın meslektaşlarına kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum katılımcıların bir yandan mağdurlarla ilgili olumsuz kalıp

yargılardan etkilendiklerini gösterirken bir yanda da sıklıkla travmatik ve zorlayıcı durumlara tanık olmaları, yüksek empati ve hassasiyet duygusuna sahip olmaları, eşitsizlik ve adaletsizliklerle karşılaşmaları nedeniyle dünyanın adil bir yer olmadığı düşüncesine sahip olduklarını göstermektedir. Bulgu katılımcıların bu iki uç duygu arasında sıkıştıklarını göstermesi bakımından anlamlıdır.

Araştırmada empati ile mağdurlara yönelik önyargılar arasında negatif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu ve empatinin mağdurlara yönelik önyargıları negatif yönde anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir. Adil dünya inancı ile mağdurlara yönelik ön yargılar arasında ise pozitif yönlü yine zayıf düzeyde bir ilişki vardır. Adil olmayan dünya inancının ise hem mağdurlara yönelik ön yargılarla hem de empati ile ilişkisi olmadığı tespit edilmiştir. Çoklu doğrusal analiz sonucunda mağdurlara yönelik ön yargıların empati düzeyinden etkilendiği görülmüştür. Empati mağdurlara yönelik ön yargıyı negatif yönlü ve güçlü bir şekilde etkilemektedir. Bulgu, literatürü desteklemektedir (Deitz vd., 1984; Lamberth ve Raichle, 2000; Smith ve Frieze 2003). Araştırmanın literatür kısmında değinildiği üzere empati becerilerinin gelişmesi bireylerin farklı gruplara karşı daha anlayışlı ve hoşgörülü olmasını sağlayabilmektedir (Batson vd., 1997). Yüksek duygusal empati mağduru suçlamayı bırakarak faili daha fazla sorumlu tutma eğilimine yönlendirmekte (Deitz vd., 1984; Peterson ve Silver, 2017) meslek elemanlarının mağdurlara karşı daha destekleyici ve anlayışlı bir tutum sergilemelerine yardımcı olabilmektedir. Van Dijk ve arkadaşları (2007) özellikle mağdurlarla çalışanların, mağdurların duygusal ve öznel deneyimlerini anlamaları ve empati göstermeleri gerektiğini vurgulamaktadır.

Araştırmada adil dünya inancının mağdurlara yönelik önyargılarla pozitif yönlü ilişkili bulunduğu saptanmıştır. Bulgu, meslek elemanlarının dünyayı adil bir yer olarak algılamalarının yükselmesiyle önyargılarının arttığını göstermektedir. Literatürde de benzer bulgulara rastlamak mümkündür. Örneğin Kurtay (2018) yüksek düzeyde adil dünya inancının kadına yönelik şiddeti meşrulaştırıcı bir işlev gördüğünü ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Kleinke ve Meyer (1990) ve Lambert

ve Raichle (2000) tarafından gerçekleştirilen çalışmalar, adil dünya inancı yüksek bireylerin tecavüz mağdurlarına olumsuz tutum sergilediklerini göstermiştir. Bu durumun, daha önce de belirtildiği üzere adil dünya inancının adaletsizliği inkar etmeye ve mağdur kişileri suçlamaya neden olmasıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir (Akgün, 2019). Adil dünya inancı bireyin yaşadığı toplumun adaletli olduğuna dair inancını yansıtmaktadır (Rubin ve Peplau, 1975). Bu inanç hayatın ve düzenli ve öngörülebilir olduğu, insanların hak ettiklerini elde ettiği ve başlarına gelen olumsuzlukların kendi eylemlerinin sonucu olduğu düşüncesini pekiştirmektedir (Kaya vd., 2020). Her ne kadar adil dünya inancı bireylere kişisel düzeyde güven duygusu ve gelecek planlaması yapma motivasyonu sağlasa da toplumsal düzeyde bu inanç, başkalarının yaşadığı mağduriyetlere karşı empati kurmayı zorlaştırmakta ve katı tutumların gelişmesine yol açmaktadır. Bu durum, özellikle mağdur bireylerin yaşadıkları olumsuzluklardan sorumlu tutulmaları, yani mağdurun suçlanması eğilimini doğurmaktadır (Correia vd., 2001). Nitekim, adil dünya inancı yüksek olan sosyal hizmet uzmanlarının, mağdurların yaşadıkları zorlukları kendi hataları ya da seçimleriyle ilişkilendirme olasılıkları artmakta; bu da “ne ekiysen onu biçtin” şeklinde ön yargılı değerlendirmelere neden olabilmektedir. Bu bağlamda, adil dünya inancının sosyal hizmet mesleğinde profesyonel tutum ve değerlerle olan ilişkisi daha kapsamlı biçimde ele alınmalı ve eleştirel bir bakışla değerlendirilmelidir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonuçları, sosyal hizmet kuruluşlarında görev yapan meslek elemanlarının empati düzeylerinin artması ve adil dünya inançlarının azalması durumunda mağdurlara yönelik önyargı düzeylerinin anlamlı biçimde azaldığını ortaya koymuştur. Bu bulgu, sosyal hizmet uygulayıcılarının mesleki etkililiklerini artırmada hem bilişsel hem de duyuşsal farkındalıklarının geliştirilmesinin önemine işaret etmektedir. Özellikle adil dünya inancının, mağdura yönelik önyargıları pekiştirebilecek bir zihinsel çerçeve sunduğu dikkate alındığında, bu inancın sosyal hizmet bağlamındaki işlevinin eleştirel biçimde değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu

doğrultuda, mağdurlarla doğrudan temas hâlinde çalışan meslek elemanlarına yönelik olarak adil dünya inancının sosyal algılar üzerindeki etkilerine dair farkındalık geliştiren ve bu inancın önyargı üretici boyutlarını azaltmayı hedefleyen eğitim programlarının uygulanması önerilmektedir.

Mağdurlar, meslek elemanının empati kuramayacağına ya da önyargılı olabileceğine dair algılar geliştirdiklerinde, yaşadıkları olayları açıkça paylaşmakta güçlük çekebilmekte, gerçek duygularını bastırarak yardım sürecinden yeterince faydalanamamaktadırlar. Bu nedenle meslek elemanının, müracaatçısına yargılayıcı olmayan, anlayışlı ve kabul edici bir tutum sergilemesi; müracaatçının duygularının önemsendiğini hissettirmesi ve empatik bir yaklaşım içinde olması, yardım sürecinin güven temelli ve etkili bir biçimde yürütülmesi açısından kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, meslek elemanlarının temel danışma becerileri, empati geliştirme ve duygusal zekâyâ dayalı düşünme becerileri alanlarında mesleki gelişimlerini destekleyici eğitimler almaları gereklidir. Bu tür becerilerin geliştirilmesi, yalnızca bireysel müdahalelerin niteliğini artırmakla kalmayacak, aynı zamanda mağdurun kendi deneyimlerini ifade etmesini kolaylaştırarak, yardım sürecinin daha etkin ve iyileştirici bir biçimde işlemesine katkı sunacaktır.

Öte yandan, araştırmanın bulguları, adalet sistemi bağlamında da mağdurlara yönelik önyargıların azaltılmasına yönelik yapısal reform ihtiyacını gündeme getirmektedir. Adalet sisteminde, mağdurlara daha adil, kapsayıcı ve destekleyici bir yaklaşımın benimsenebilmesi için politika düzeyinde dönüşümlere gidilmesi elzemdir. Sosyal hizmet ve yargı sistemleri arasında kurumsal iş birliğinin güçlendirilmesi, mağdur haklarının korunması ve destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, bu doğrultuda atılabilecek önemli adımlardır.

Bu çalışmanın belirli sınırlılıkları bulunmaktadır. En önemli sınırlılık, araştırmanın yalnızca Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) bünyesinde görev yapan meslek elemanlarıyla sınırlı tutulmuş olmasıdır. Bu durum, bulguların genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, farklı kamu kurumlarında (örneğin Milli Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı

vb.) görev yapan sosyal hizmet uzmanlarının da dahil edilmesi, daha kapsayıcı ve karşılaştırmalı veriler elde edilmesini sağlayacaktır. Ayrıca bu çalışmanın nicel bir araştırma olması nedeniyle, meslek elemanlarının önyargılarının hangi bireysel, kurumsal ve toplumsal faktörlerden beslendiğini daha derinlemesine analiz edebilmek için nitel araştırma desenlerine de başvurulması gerektiği düşünülmektedir. Nitel çalışmalar, özellikle meslek elemanlarının mağdurlara dair düşünsel şemalarını, değer çatışmalarını ve kurumsal pratikleri daha bütüncül şekilde anlamaya olanak tanıyacaktır.

Yazarların Notu

Bu çalışma birinci yazarın danışmanlığında, üçüncü yazarın Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı bünyesinde yürütmüş olduğu yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Kaynakça

- Akgün, S. (2019). Adil dünya inancı ve toplumsal sonuçları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 2227-2247. <https://doi.org/10.26466/opus.610173>
- Altıparmak, İ. B. (2019). Kadına yönelik aile içi şiddetin boyutları: Ankara örneği. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(01), 55-76. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.544775>
- Batson, C. D., Polycarpou, M. P., Harmon-Jones, E., Imhoff, H. J., Mitchener, E. C., Bednar, L. L., Klein, T. R., & Highberger, L. (1997). Empathy and attitudes: Can feeling for a member of a stigmatized group improve feelings toward the group? *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(1), 105-118. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.72.1.105>
- Boyer, P., Chantland, E., & Safra, L. (2024). Victims of misfortune may not “deserve” help: A possible factor in victim-devaluation. *Evolution and Human Behavior*, 45(2), 153-163. <https://www.doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2024.01.005>
- Bradshaw, W., & Roseborough, D. (2005). Restorative justice dialogue: The impact of mediation and conferencing on juvenile recidivism. *Federal Probation*, 69(2), 15-21.
- Brownell, P., & Roberts, A. R. (2002). A century of social work in criminal justice and correctional settings. *Journal of Offender Rehabilitation*, 35(2), 1-17. https://doi.org/10.1300/J076v35n02_01
- Correia, I., Vala, J., & Aguiar, P. (2001). The effects of belief in a just world and victim's innocence on secondary victimization, judgements of justice and deservingness. *Social Justice Research*, 14(3), 327-342. <https://doi.org/10.1023/A:1014324125095>
- Daly, K., & Bouhours, B. (2010). Rape and attrition in the legal process: A comparative analysis of five countries. *Crime and Justice*, 39(1), 565-650. <https://doi.org/10.1086/653101>

- Davis, M. H. (2023). Empathy. In H.S. Friedman & C. H. Markey (Eds.), *Encyclopedia of Mental Health* (pp. 751-760). Academic Press.
- Peterson, J. K., & Silver, R. C. (2017). Developing an understanding of victims and violent offenders: The impact of fostering empathy. *Journal of Interpersonal Violence*, 32(3), 399-422. <https://www.doi.org/10.1177/0886260515586361>
- Deitz, S. R., Littman, M., & Bentley, B. J. (1984). Attribution of responsibility for rape: The influence of observer empathy, victim resistance, and victim attractiveness. *Sex Roles: A Journal of Research*, 10(3-4), 261-280. <https://doi.org/10.1007/BF00287780>
- Dökmen, Ü. (2012). *İletişim çatışmaları ve empati*. Remzi Kitabevi.
- Elmalı, R.R., & Ervüz, C. (2021). Çocuk suçluluğu ve adalet sistemi. N. Çalış ve O. Zengin (Ed.), *Multidisipliner Perspektiften Sosyal Boyutuyla Çocukluk ve Gençlik* (ss. 145-175) içinde. Efe Akademi Yayınları.
- Ervüz, C. (2021). Türkiye’de çocuk koruma ve bakım sistemi. N. Çalış ve O. Zengin (Ed.) *Multidisipliner Perspektiften Sosyal Boyutuyla Çocukluk ve Gençlik* (ss. 85-118) içinde. Efe Akademi Yayınevi.
- Gönültaş, M.B. (2016). Adli sosyal hizmet: Adalet mekanizmasındaki yeri ve önemi. D. Yücel ve M. B. Gönültaş (ed.), *Adli Sosyal Hizmet: Yaklaşım ve Müdahale* (ss.2-14) içinde. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Gönültaş, M.B. (2021). Mağdurlara Yönelik Farkındalık Ölçeğinin (MAFÖ) geliştirilmesi ve mağdurlarla çalışabilecek üniversite öğrencileri üzerinde uygulanması. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 581-604. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.691631>
- Hoyle, C., Bosworth, M., & Dempsey, M. (2011). Labelling the victims of sex trafficking: Exploring the borderland between rhetoric and reality. *Social & Legal Studies*, 20(3), 313-329. <https://doi.org/10.1177/0964663911405394>
- Katoğlu, T. (2012). Ceza hukukunda suçun mağduru kavramının sınırları. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61(2), 657-693. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001669
- Kaya, B., Kıran, B., & Çakmak, S. (2020). Sosyal hizmet çalışanlarında ikincil travmatik stres ve adil dünya inancı. *Çukurova Medical Journal*, 45(3), 1061-1072. <https://doi.org/10.17826/cumj.711644>
- Kılınç, S., & Torun, F. (2011). Adil dünya inancı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1), 1-14.
- Kleinke, C. L., & Meyer, C. (1990). Evaluation of rape victim by men and women with high and low belief in a just world. *Psychology of Women Quarterly*, 14(3), 343-353. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1990.tb00024.x>
- Kumcağız, H., Aydın, İ. A., Talay, T., Gürkan, S., & Kinsiz, D. N. (2018). Samsun Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi’ne başvuran şiddet mağduru kadınların başvuru durumları ve gereksinimleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 401-414.
- Kurtay, C. (2018). *Evlilikte kadına yönelik fiziksel şiddeti meşru görme ile cinsiyetçi tutumlar ve adil dünya inancı arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lambert, A. J., & Raichle, K. (2000). The role of political ideology in mediating judgments of blame in rape victims and their assailants: A test of the just world, personal responsibility, and legitimization hypotheses. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(7), 853-863. <https://doi.org/10.1177/0146167200269010>
- Lorena, K. K., de Souza Beatriz, A., de Avila Fernanda, E., Isadora, G. M., Fernando, D. V. J., & Elaine, R. R. (2024). Second Victims and Patient Safety: A Scoping Review.

- Medicine and Clinical Science*, 6(1), 003. <https://dx.doi.org/10.33425/2690-5191.1110>
- Montada, L. (1994). Injustice in harm and loss. *Social Justice Research*, 7, 5-28. <https://doi.org/10.1007/BF02333820>
- Ouzouni, C., & Nakakis, K. (2012). An exploratory study of student nurses' empathy. *Health Science Journal*, 6(3), 534-552.
- Oyanık, M. (2021). Afet yönetimi öğrencilerinin empati düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler: Gümüşhane Üniversitesi örneği. *The Journal of International Scientific Researches*, 6(2), 123-136. <https://doi.org/10.23834/isrjournal.896696>
- Platt, F. W., & Platt, C. M. (1998). Empathy: a miracle or nothing at all?. *JCOM*, 5(2), 30-33.
- Rubin, Z., & Peplau, L. A. (1975). Who believes in a just world? *Journal of Social Issues*, 31(3), 65-89. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1975.tb00997.x>
- Serpen, A., & Hasgöl, E. (2015). Sosyal hizmet uygulamalarında empatinin önemi ve yardım ilişkisi üzerindeki etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 15(35), 37-52.
- Smith, C. A., & Frieze, I. H. (2003). Examining rape empathy from the perspective of the victim and the assailant. *Journal of Applied Social Psychology*, 33(3), 476-498. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2003.tb01907.x>
- Spreng, R. N., Kinnon, CM, Mar, RA, & Levine, B. (2009). The Toronto Empathy Questionnaire: Scale development and initial validation of a factor-analytic solution to multiple empathy measures. *Journal of Personality Assessment*, 91(1), 62-71. <https://doi.org/10.1080/00223890802484381>
- Stanley, S., Mettilda Buvaneswari, G., & Meenakshi, A. (2020). Predictors of empathy in women social workers. *Journal of Social Work*, 20(1), 43-63. <https://doi.org/10.1177/1468017318794280>
- Strömwall, L. A., Alfredsson, H., & Landström, S. (2013). Rape victim and perpetrator blame and the Just World hypothesis: The influence of victim gender and age. *Journal of sexual aggression*, 19(2), 207-217. <https://doi.org/10.1080/13552600.2012.683455>
- Tabachnick, B., & Fidell, L. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.
- Toper, M., & Özdemir, A. A. (2019). Kişilik, sosyal baskınlık ve önyargı: Eski hükümlülere yönelik bir inceleme. *Çalışma ve Toplum*, 3(62), 1757-1786.
- Totan, T., Dogan, T., & Sapmaz, F. (2012). The toronto empathy questionnaire: evaluation of psychometric properties among turkish university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 46, 179-198.
- Van Dijk, J., Van Kesteren, J., & Smit, P. (2007). *Criminal victimisation in international perspective; key findings from the 2004-2005 ICVS and EU ICS*. Boom Legal Publishers.
- Walklate, S. (Ed.). (2007). *Handbook of victims and victimology* (1st ed.). Willan. <https://doi.org/10.4324/9780203118207>
- Yalçın, M. A., & Öztürk, E. (2018). Cinsel saldırı suçu mağduru kadınlara karşı toplumsal tutumlar ile adil dünya inancı ve çelişik duygulu cinsiyetçiliğin ilişkisi. *Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences*, 15(2), 43-51. <https://doi.org/10.5336/forensic.2017-59044>
- Yalçın, Z. S. (2006). *Effects of ambivalent sexism, locus of control, empathy, and belief in a just world on attitudes toward rape victims* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Extended Abstract

Introduction

Victim is a concept used to express the person who is directly or indirectly exposed to negative actions such as abuse, neglect and violence, and who has suffered injustice and harm (Katoğlu, 2012). In addition to the physical injury, emotional trauma and financial losses (Walklate, 2007), victims may also encounter problems such as stigmatization and devaluation. Prejudices against these groups play a significant part in this devaluation in societies.

Prejudices against victims (Boyer et al., 2024; Bradshaw & Roseborough, 2005; Gönültaş, 2021; Gönültaş, 2016) are concentrated on issues such as that victims deserve the victimization they have experienced, that they cannot protect themselves due to their weaknesses, that they pretend to be victims in order to pity themselves, that they are victims because they provoke perpetrators, that they are victims because they have different styles, clothing and appearance than most people in the society, and that they will not be accepted as victims if they do not report their victimization. Such prejudices may negatively affect approaches towards victims and thus lead to violations of their rights (Daly & Bouhours, 2010). This situation is especially prominent for professionals working with victims.

Victims are one of the most important working areas of the social work professionals. Two points are significant in the approach to victims. The first is to obtain healthy information from the victims and the other is to pay attention not to re-traumatize the victims (Akduman (2018). For this reason, professionals should have low prejudices towards this group as much as possible. However, professionals, as members of the society, may be affected by prejudices against victims and this may negatively affect their approach to them (Gönültaş, 2021). In this case, the victim may experience both the trauma arising from the case and the negative effects of the attitude of the social worker (Montada, 1994). Professionals with a biased outlook can re-traumatize victims by displaying a lack of empathy, asking leading questions, disbelieving the victim's account of victimization, failing to take the victimization seriously, and denying the victim access to professional support (Altıparmak, 2019; Kumcağız et al., 2018; Lorena et al., 2024). In this context, it can be posited that the levels of empathy and just world beliefs exhibited by these professionals may serve as effective determinants of their prejudiced attitudes and behaviors.

Empathy can be defined as the act of attempting to imagine how another person feels and thinks, sharing their feelings with them and then subsequently conveying this information back to them (Rogers, 1970, cited in Dökmen, 2012). The concept of fair world belief can be defined as an internal acceptance that the world is a just and equitable place, where individuals experience what they deserve in accordance with the natural course of life (Kılınç & Torun, 2011). Despite the power of empathy (Deitz et al., 1984; Lamberth & Raichle, 2000; Smith & Frieze, 2003) and just world belief to influence the perception of victims, the subject has been studied very little in the literature (see, for example, Kleinke & Meyer, 1990; Strömwall et al., 2013; Yalçın & Öztürk, 2018). Nevertheless, in order to rectify unfavourable perceptions towards victims, enhance their awareness and develop policies that prioritize the interests of victims within the justice system, it is essential to conduct further scientific studies that will elucidate the factors influencing the prejudices of professionals who interact with victims (Gönültaş, 2021). In light of this necessity, the present study employs a quantitative approach to elucidate the extent and direction of the predictive relationship between empathy and belief in a just world and prejudice towards victims among professionals engaged in social service organizations.

Methodology

The population of the study comprises individuals employed in various roles within the Ministry of Family and Social Services including social workers, counselors, psychologists, sociologists, child development specialists, nurses, elderly care specialists, physiotherapists, and medical professionals. The research sample comprises 408 individuals, selected using the snowball sampling method. Of the participants, 265 (65.0%) were female, 143 (35.0%) were male, 74 (18.1%) were aged 25 and under, 174 (42.6%) were in the 26-31 age range and 160 (39.2%) were in the 32 and over age group. The largest group, comprising 198 individuals (48.5%), were social workers. This was followed by psychologists (39, 9.6%), counselors (17, 4.2%), sociologists (40, 9.8%), and child development specialists (42, 10.3%). Seventy-two individuals (17.6%) were distributed across various occupational groups, including medical professionals such as doctors and physiotherapists, as well as nurses. This group was subsequently designated as the 'other' group.

In order to assess prejudice towards victims of crime, the Perceptions towards Victims Scale, comprising 21 items developed by Gönültaş (2021), was employed. The scale employs a 5-point Likert-type response format. The initial dimension of the scale, comprising three elements, is designated as 'Prejudices towards Victims'. The second dimension is labeled 'Stereotypes towards Victims', while the third is labeled 'Awareness towards Victims'. In the present study, the prejudices sub-dimension of the scale was employed, and the internal consistency coefficient was $\alpha=.81$. As the score obtained from the scale increases, so too does the level of prejudice towards victims.

The Toronto Empathy Scale developed by Spreng et al. (2009) was adapted by Totan et al. (2012). The scale consists of a total of 13 items and includes 5-point Likert-type answers. In the scale, 8 items are reverse scored. High scores indicate a high level of empathy. The internal consistency coefficient of the original scale was found to be $\alpha=.79$ (Spreng et al., 2009) and $\alpha=.76$ in the Turkish adaptation (Totan et al., 2012). In this study, the internal consistency coefficient of the scale was $\alpha=.82$.

The Just World Belief Scale, developed by Rubin and Peplau (1975), comprises 20 items. The scale, which employs a 6-point Likert-type response format, is comprised of two dimensions: just world belief and unjust world belief. The internal consistency coefficient of the scale is $\alpha = 0.79$. The scale was translated into Turkish by Yalçın (2006). In this study, the translation was used exactly as it was translated and explanatory (EFA) and confirmatory (CFA) factor analyses were used in the validity analysis of the scale. As a consequence of the exploratory factor analysis, items 1, 4, 6, 7, 10 and 12 were eliminated from the scale, given that they exhibited low factor loading. The factor loading of the remaining 14 items ranged between 0.44 and 0.72. The first factor, representing belief in a just world, explained 21.038% of the variance, while the second factor, representing belief in an unfair world, explained 38.584%. As a result of the CFA conducted in the second stage, it was seen that the model showed a very good fit in terms of fit values. In this study, the reliability coefficient of the just world belief dimension was $\alpha=.74$, and $\alpha=.68$ for the unfair world belief dimension. Before the data collection process, ethics committee permission was obtained from Sivas Cumhuriyet University Social and Human Sciences Ethics Committee dated 02.02.2023 and numbered E-60263016-050.06.04-261394. Following the granting of permission, the questionnaire, created on the Google Form, was disseminated via social media tools to professional staff employed in institutions affiliated with the Ministry of Family and Social Services, who were deemed to have the potential to work with victims. Professionals within

reach were requested to share the internet address of the questionnaire form with their colleagues with whom they were acquainted.

In the study, a multiple linear regression analysis was employed to evaluate the relational screening model. The results of the analyses were evaluated at a confidence interval of 95% and a significance level of 0.05.

Result

The mean score obtained by the participants from the just world belief sub-dimension was $\bar{x}=3.33\pm0.74$, indicating a moderate level of just world belief. The mean score obtained from the unfair world belief dimension indicates that the participants exhibit a high level of unfair world belief ($\bar{x}=4.03\pm0.73$). The mean score obtained from the prejudice sub-dimension of the Perceptions Towards Victims Scale is $\bar{x}=1.77\pm0.67$, indicating that the participants exhibit low prejudice towards victims. The mean score from the Empathy Scale is $\bar{x}=4.20\pm0.53$, suggesting that the participants demonstrate high empathy levels.

The hypothesis that an unfair worldview is associated with both prejudice towards victims and empathy was not supported by the findings. Consequently, this variable was excluded from the analysis, resulting in the discovery of a moderate negative correlation between empathy and prejudices ($r = -0.575$; $p < 0.00$). A weak positive relationship was observed between belief in a just world and prejudices towards victims ($r=0.214$; $p<0.00$).

The impact of empathy, just world belief and unjust world belief on prejudice towards victims was investigated through the use of multiple linear regression analysis. The multiple linear regression analysis demonstrated that the established model explained 36% of the prejudice towards victims. The model revealed that both independent variables exert a significant effect on the dependent variable. As the level of empathy increases by one unit, prejudice towards victims decreases by approximately 0.713 ($\beta=-.713$; $p<0.005$). Belief in a just world has a positive effect on prejudice towards victims, with a one-unit increase in belief in a just world causing an increase of approximately 0.163 in prejudice towards victims ($\beta=.163$; $p<0.005$).

Recommendations

In light of the aforementioned findings, it is proposed that professionals working with crime victims should train to enhance their awareness of the belief in a just world and its impact on prejudices against victims. Furthermore, such training should aim to mitigate the adverse effects of the belief in a just world.

It is possible to implement policy changes with the objective of reducing the prevalence of discriminatory attitudes and behaviors towards victims within the justice system. This could contribute to a more equitable and supportive approach towards victims. Reforms should be made in the justice system and social services with the aim of better meeting the rights and needs of victims.